

Ajánló

Belügyi Szemle. A Belügyminisztérium szakmai, tudományos folyóirata. Főszerkesztő dr. Korinek László. 62. évfolyam, 2014. évi 2. szám, 142 oldal.

A Börtönügyi Szemle szerkesztősége időről-időre a börtönügyet választja a lap központi témájául. A folyóirat ez évi 2. száma több, a büntetés-végrehajtással kapcsolatos tanulmányt közöl, az alábbiakban ezeket ismertetjük.

Ritter Ildikó „Fertőzések és félelmek a büntetés-végrehajtási intézetekben” című tanulmánya egy, a hazai bv. intézetekben 2012-ben végzett kutatás eredményeit ismerteti, elemzi. A szerző egyik megállapítása, hogy a magyarországi börtönpopulációban határozottan számolni kell a hepatitis C-fertőzöttek számának emelkedésével. Pap Júlia dolgozata a munkabüntetések történetével, a közérdekű munka alkalmazásának, illetve a fogvatartottak munkáltatásának problematikájával foglalkozik. Fliegaufer Gergely tanulmánya a fiatalok fogvatartottak büntetés-végrehajtásához pszichológiai nézőpontból közelít, és vet fel új szempontokat. Várnagy-Tóth Mariann „Női elítéltek börtönkörnyezetben” című tanulmánya egy empirikus kutatás tapasztalatait foglalja össze. A szerző szerint „a női elítélteket depresszióval, egészségügyi problémával, neurózissal vagy személyiségzavarral kapcsolatos veszély fenyegeti, de vannak olyan tényezők, amelyek megkönnyíthetik a börtönártalmakkal való hatékony megküzdést (...), a munka és a család szerepének fontos preventív hatása van a visszaesésre.” Kovács Zsuzsa Gyöngyvér dolgozata a kényszergyógykezelés végrehajtásának kérdéskörét járja körül – büntetőjogi szankció dilemmáit is kifejtve.

Bíróságok, igazságügyi paloták régi képeslapokon. Válogatás dr. Bartalos József és dr. Szombath Tibor gyűjteményéből. (Szerk. Bartalos József, Szombath Tibor, Halász Tamás.) Kapolcs, 2013, agenda Natura Print Hungary Kft. 192 oldal. 4990 Ft.

A hazai bírósági épületek már korábban is felkeltették a joghistorikusok és építészettörténészek figyelmét. A Dercsényi Balázs által szerkesztett, 1993-ban megjelent „Bírósági épületek Magyarországon” című könyv a legfontosabb igazságszolgáltatási központok igényesen készített fényképeit tette közzé.

A reprezentatív kiállítású kiadvány előszavát dr. Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter, bevezetőjét Stipta István jogtörténész professzor írta.

A kötet a dualizmuskori bírósági és törvényszéki épületeket, illetve igazságügyi palotákat mutatja be régi képeslapok és korabeli dokumentumok segítségével. Megjeleníti a korszakban működő 11 ítéltáblát, 67 törvényszéket, valamint a járásbíróságok többségét. Mint Stipta István írja: „Az 1867 után épült magyar bírósági épületek általában a települések központjában kaptak helyet, a környezetükből szigetszerűen kiemelkedő, méltóságot, tekintélyt sugárzó hivatali központok voltak.” Rögtön hozzátehetjük, hogy e létesítmények közvetlen közelében

kaptak helyet a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának szinterei, a megyei és járási börtönök. Ebből következően a könyvnek, noha korántsem a büntetőintézetekre koncentrál, számos börtönügyi vonatkozása van.

A kiadvány érdekessége, hogy benne vármegyénként – Abaúj-Tornától Zólyomig – sorakoznak egymás után a többségükben színes képeslapok. A képekhez rövid, az épületek történetével foglalkozó szöveg tartozik, amely sok esetben azt az információt is tartalmazza, hogy a lapot mikor és hová küldték. Így a könyv képeslap-, illetve postatörténeti jelentősége sem elhanyagolható.

Börtönügyi kaleidoszkóp. Ünnepi kötet dr. Lőrincz József 70. születésnapja tiszteletére. (Szerk. Deák Ferenc, Pallo József) Budapest, 2014, Büntetés-végrehajtás Tudományos Tanácsa. 249 oldal. (Börtönügyi tanulmányok 1.)

A kiadvány elején Csóti András köszöntőjét, dr. Lőrincz József eddigi munkásságának értékelését olvashatjuk, a könyv végén az ünnepelt válogatott publikációinak jegyzéke található.

A kötet egyik fő vonulatát a történeti jellegű tanulmányok képezik. Bódiné Beliznai Kinga dolgozata a középkori büntetések világát idézi fel, Mezey Barna írása azt bizonyítja, hogy a börtön a modern büntetés-végrehajtás megjelenéséig folyamatosan része volt az európai jogtörténelemnek. Estók József tanulmánya a magyar büntetés-végrehajtás függelmi viszonyrendszerének, felügyeletének történetét vázolja fel. Tóth Tamás a szombathelyi börtön, Bencze Béla a fiatalkorúak fogvatartásának pécsi történetét teszi közzé. Tari Ferenc írása bemutatja a bv. szervezet szerepét Nagy Imre és mártírtársai újratemetésében.

A büntetés-végrehajtás reintegrációs, reszocializációs feladataihoz több írás is kapcsolódik. Forgács Judit és Módos Tamás a nevelés, illetve a nevelő funkcióinak változását elemzi. Fliegauf Gergely a totális intézményeknek az egyénre gyakorolt hatását az egyén integritása felől közelíti meg. Budai István a balassagyarmati börtönben folyó reintegrációs programok hatékonyságának vizsgálatát ismerteti. Balázs Péter a párthalmi bv. intézet által szervezett börtönszínház találkozó eseményeit, tanulságait foglalja össze. Mihály Attila a börtönök társadalmi felügyeletével kapcsolatos gondolatit osztja meg az olvasókkal. Somogyvári Mihály a civil szervezetek és a büntetés-végrehajtás viszonyrendszerét vizsgálja. Schmehl János az új bv. kódex egyes új, reintegrációt elősegítő jogintézményeit mutatja be, Ruzsonyi Péter a kriminálpedagógia és a bv. törvény összefüggéseit elemzi.

A büntetőjog, bv. jog ugyancsak tekintélyes szerepet kap a kötetben. Vókó György a fogvatartottak emberi jogaival, Végh Marianna a büntetés-végrehajtás ügyészi felügyeletének szabályozásával foglalkozik. Nagy Anita írása a bv. bíró feladatrendszerének egyes elemeit helyezi fókuszba. Nagy Ferenc tanulmányában a feltételes szabadságra bocsátás alkalmazásával kapcsolatos álláspontját fejti ki. Juhász Zsuzsanna a külföldi fogvatartottak európai helyzetét mutatja be. Pallo József a kényszergyógykezelés elméleti és gyakorlati problémáit taglalja. Csernyánszky Lajos a bv. jog egyetemi oktatásával összefüggő intézetlátogatások tapasztalatait írja le.

A címéhez híven változatos tartalmú kiadvány méltóképpen köszönti Lőrincz

József tanár utat, valamint fórumot nyújt a büntetés-végrehajtással foglalkozó elméleti és gyakorlati szakemberek nézeteinek, véleményének kifejtéséhez.

Heinrich-Tamáská Péter: Kis magyar börtöntörténelem. Budapest, 2013, Unicus Műhely. 399 oldal. 3.990 Ft.

A neves szerző, a magyar börtönügy történetének avatott ismerője legújabb könyvében tizenkét hazai országos börtön, ún. letöltő ház, illetve a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) történetének megírására vállalkozott.

A kötet bevezetője fontos fogalmakat tisztáz, adatokat tartalmaz, s felrajzolja azt a szakmatörténeti keretet, amely a magyarországi börtönügy utóbbi 150 évét alapvetően meghatározta. Ezután következik az országos parancsnokság és a bv. intézetek története Állampusztától Vácig, (A BVOP története jórészt politikatörténet, amely nélkül nem tanulmányozható a bv. intézetek elmúlt 60 évének története sem.) A könyv végén – érdekes „függeléként” – a rabtemetőkről olvashatunk, majd az egyes bv. szervek vezetőinek felsorolása következik, a kötetet a névmutató zárja.

Heinrich-Tamáská Péter az egyes intézetek történetének megírásakor rengeteg tény, adatot, információt használt fel, ugyanakkor könyve rendkívül színesen, olvasmányosan mutatja be a börtönök világát; mindezt úgy teszi, hogy sokszor például egy-egy börtönt járt politikus vagy híres/hírhedt bűnelkövető sorsát villantja fel.

A könyv szerves részét képezi a hatalmas képanyag, amely főként Urbán Tamás fotóművész gyűjteményére épül, és amely különösen a „kádári börtönvilágot” idézi fel hitelesen, szugesztív erővel.

Örökség és büntetőjog. Emlékkönyv Békés Imre tiszteletére. (Szerkesztette: Belovics Ervin, Tamási Erzsébet, Varga Zoltán.) Budapest, 2011, PPKE JÁK. (A Pázmány Péter Katolikus egyetem Jog- és Államtudományi Karának könyvei. Tanulmányok 5.) 247 oldal.

Békés Imre (1930–2010) büntetőjogász professzor, az ELTE és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzor emeritusa 1989-ben a Halálbüntetés-ellenes Liga egyik alapítója, 1993 és 1999 között az Emberi Jogok Európai Bizottsága tagja volt.

A PPKE JÁK Büntetőjogi Tanszékén szerkesztett kötet méltó emlékezik meg Békés Imre alakjáról, munkásságáról. Az emlékkötet „Búcsúlevél” című, személyes hangú megemlékezését az egykori tanítvány, Tóth Mihály írta; a kiadvány közli Békés Imre szakmai életútját és tudományos munkáinak jegyzékét is. A kötetben megjelent tizenhat kiváló előadás és tanulmány közül – terjedelmi okokból – csak azokra térünk ki, amelyek összefüggésbe hozhatók a büntetés-végrehajtással, illetve a kriminológiával.

Györgyi Kálmán előadása Kozma Sándor, a börtönügy fejlődéséért is sokat tevő királyi főügyész munkásságának állít emléket. Domokos Andrea „Törvénszegő fiatalok” című előadása a fiatalok elkövetőkkel szembeni büntetőpolitika 2010-ben bekövetkezett szigorodásából indul ki. Az előadó egyetért a társadalmi reagálás sürgősségével, véleménye szerint „a reagálás módját azonban jóval

inkább a társadalomba ágyazottan kell végrehajtani [...], magát a társadalmat kellene jobban bevonni azoknak az antiszociális magatartásoknak a kezelésébe, amelyek végül kriminális cselekedetekbe torkollnak.” Érdekes Tamási Erzsébet „Nemek és terrorizmus” című tanulmányának kérdésfeltevése: Miként jelennek meg a terrorizmus kapcsán a nemi szerepek, illetve a velük kapcsolatos társadalmi elvárások, és milyen módon tárgyalja ezt a tudomány és média? Vókó György tanulmánya a büntetés-végrehajtás és a büntetés-végrehajtási jog megújításához szolgált értékes gondolatokat.

Vókó György: Magyar büntetés-végrehajtási jog. 5., átdolg. kiad. Budapest-Pécs, 2013, Dóm Kiadó – Dialóg Campus Kiadó. 415. oldal. (Institutiones Juris. Dialóg Campus Tankönyvek) 5980 Ft.

Vókó György nagyszabású munkájának legutóbbi, ötödik kiadása 2013-ban jelent meg. Az egyetemi tankönyvben feldolgozott joganyag az idén – az új bv. törvény hatálybalépéséig, 2015. január 1-jéig – még érvényben van.

A tankönyv első kiadása 1999-ben látott napvilágot. A szerzőt az a szándék vezérelte, hogy a néhány évvel korábban megjelent egyetemi jegyzete átdolgozása során formálódó mű ne csak a büntetés-végrehajtási jogról való elmélyültebb tájékozódás, hanem akár a tudományos kutatások kiindulópontjául is szolgáljon. Ennek érdekében Vókó György nemcsak a tananyagot bővítette, de a szakmai hivatkozások mennyiségét a többszörösére növelte. A részekben belüli kisebb egységek bevált szerkezetét megtartotta, azonban, ha a logika úgy kívánta, némely esetben megváltoztatta.

A büntetés-végrehajtási jog folyamatos változásai miatt került sor a későbbi módosított kiadásokra. „Időtálló, prognózist is nyújtó tankönyvet vagy szakkönyvet írni napjaink változó világában az ezredforduló után álló Magyarországon nagyobb felelősséget jelent, mint egy stagnáló időszakban” – írta szerző könyve előszavában, majd néhány oldallal később így folytatta: „A tankönyvek magukon viselik annak a kornak a jegyeit, amelyekben íródtak. Ezeknek azonban csak olyan nyomot szabad hagyniuk, amelyek nem zárják el a jövőbe tekintés, a fejlesztés iránti igény kilátásait. A büntetés-végrehajtási jog fejlődési-fejlesztési irányára összhangban áll a magyar jog rendszerével.”

(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára legújabb szerzeményeiből)